

Časování – proti „poli“ času

Každá (pravá) událost se jednak „děje“, odehrává ve směru všeho aktivního dění (tj. z budoucnosti přes přítomnost do minulosti), jednak se po ní „ukládají“ jakési relikty jejího již proběhlého dění, z nichž nabýváme dojmu, že se vše „děje“ z minulosti do budoucnosti, tj. že počátky dění jsou minulejší než jejich konce. Tento dvojí možný pohled na dění a tedy na „čas“ není jen záležitostí perspektivy, nýbrž má v obou případech jakési *fundamentum in re*; nicméně také ona dvojí možná perspektiva má svůj význam a o něčem vypovídá. Blíže se dostaneme k pochopení této podvojnosti, když si řádně uvědomíme její vztah k jiné „podvojnosti“, totiž k dvojí stránce událostného dění, stránce vnitřní a vnější. Mezi vnitřním a vnějším je především časový vztah: vnitřní se zvětšňuje, stává se vnějším, tudíž vnitřní příslušné (své) vnější předchází. Toto časové předcházení vnitřního před (příslušným) vnějším není záležitostí perspektivy, nýbrž je na perspektivě nezávislé. Věc je však komplikována tím, že (pravá) událost může k tomu, jak se stává a tedy zvětšňuje, použít materiál, který zbyl po zvětšení jiných událostí (tedy relikty jiných událostí). Kromě toho náleží ke všem pravým událostem (snad s výjimkou primordiálních, záleží na tom, jak je pojmem a vymezíme) reaktivita, umožňující zapracovat za příznivých okolností do vlastního průběhu jiné (nižší) události dokonce včetně jejich niterné stránky. Vyšší události se proto vůbec nemohou dít (stávat) jinak než v prostředí, v němž se uskutečňují (dějí) také nesčetné jiné události. Právě toto prostředí vzniká na základě jakési sociability událostí, tj. schopnosti událostí vcházet do kontaktu s jinými událostmi a v důsledku toho se na onom prostředí (jak na jeho vzniku, tak na jeho dalším přetrvávání) podílet. Čas tohoto společenstva událostí nemá však skutečnou svébytnost, není především „absolutní“ v newtonovském smyslu, a není ani „objektivní“ ve smyslu naivního realismu, nýbrž může být z různých perspektiv „objektivován“ (a tedy vždy pouze relativně – zejména je třeba připomenout, že „objektivní“ nejsou žádné místní hranice, pro něž by čas mohl být „objektivován“). Tento čas (druh času) představuje vlastně jen jakési časové pole, vytvářené tím, co se v něm děje, odehrává, tudíž jednotlivými (pravými) událostmi. Od tohoto nepůvodního času je třeba odlišovat naprosto původní časovost (aktivní časování) každé samostatné (pravé) události, která se jednak nutně vždy děje ve směru z budoucnosti do minulosti, ale která – právě pokud je aktivní – ve svých akcích (ve své aktivitě) zčásti míří proti tomuto směru, tj. jde aktivně vstříc přicházejícímu času-budoucnosti, bez níž by se vůbec žádná událost nemohla dít.

(Písek, 050210–1.)